

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta/ky: Blanka Veselá
Název bakalářské práce: Restaurování vápencové sochy Dia ze státního zámku Konopiště
Studijní obor: Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů
Vedoucí práce: MgA. Petr Rejman
Jméno a příjmení oponenta/email: Doc. Jiří Novotný, akad. soch. / jinovot@gmail.com

Naplnění zadání práce

Zdůvodnění:

Uchazečka splnila stanovené cíle obsažené v zadání práce. Úspěšně realizovala konzervátorské a restaurátorské práce na konkrétním historickém díle a provedla jejich dokumentaci. Uchazečka navíc, oproti zadání, provedla a částečně i zdokumentovala práce spojené s transferem a sanací soklu sochy Dia.

▶ A B C D E F

Odborná úroveň práce

Zdůvodnění:

Bakalářská práce Blanka Veselé se podle zadání skládá z provedení komplexu výzkumů a průzkumů, restaurování vápencové sochy Dia a zachycení celého souboru prací v dokumentaci restaurování.

Průzkumné a výzkumné práce a vyhodnocení celkové situace poskytly dostatek relevantních podkladů pro zpracování restaurátorského záměru, koncepce restaurování, přípravu a praktické provedení konzervačních a restaurátorských zásahů. Schématické grafické záznamy obsažené v dokumentaci přesvědčivě ukazují velký rozsah a závažnost prací prováděných na díle, které bylo v havarijním stavu.

Mezi nejvýznamnější přínosy komplexu prací patří aplikace výsledků výzkumných činností. Zejména se jedná o využití kombinace zpevňovacích prostředků na bázi kalosilu a organokřemičitanů pro stabilizaci zestárlé hmoty díla. Podobně zásadní význam pro jejich výsledek má průzkum, detailní popis a interpretace výsledků zkoumání stavu materiálů historických plastických doplňků, který umožnil formulaci koncepčního rozhodnutí sejmut většinu dožilých plastických rekonstrukcí.

V souladu se zadáním byla v dokumentaci věnována zvýšená pozornost interdisciplinárnímu popisu a poznání materiální struktury díla a jejich proměn. Popisu a obrazovým ilustracím provádění restaurátorských zásahů bylo věnováno pět stránek.

V dokumentaci postrádám:

- Podrobnější popisy postupů a návazností jednotlivých kroků prací. Čištění, zpevňování kamene (a málo propustných tmelů), snímání tmelů a doplňků (bez posouzení stavu materiálu po sejmutí doplňků a případné zpevnění kontaktních ploch) a následné konzervační biocidní ošetření nejsou dostatečně zdůvodněné.
- Vysvětlení principů, kterými se uchazečka řídila při snímání nebo ponechání historických tmelů. Například: Proč byla ponechána rekonstrukce tvář Dia?
- Dokumentaci a popis jednotlivých etap provádění plastických rekonstrukcí tvarů, který by odpovídal významu těchto prací.
- Zdůvodnění, proč byla rekonstrukce tvaru draperie pod pravou rukou provedena technikou nanášení a proč nebyl doplněk řešen výduskem podobně jako předloktí a ruka.
- Domnívám se, že z edukativních důvodů by také mohla být v rámci formulování koncepce restaurátorského zásahu výrazněji diskutována možnost obnovení sjednocující barevné úpravy povrchu díla dle dochovaného fragmentu. Provedení této prezentační úpravy by pravděpodobně zlepšilo podmínky uchování tohoto díla.
- Nebyla diskutována ani možnost provedení hydrofobní úpravy povrchu díla.
- Na základě prohlídky díla před dokončením a studia dokumentace mohou konstatovat, že práce splnila cíle, kterými bylo nejen poznání díla a jeho problematiky, ale zejména jeho stabilizace a rehabilitace jeho estetických i výtvarných hodnot.

Ze široké škály provedených zásahů chci vyzvednout:

- Úspěšné provedení souboru zásahů, jejichž cílem bylo zlepšení mechanických a fyzikálních vlastností materiálu díla zpevňováním.
- Obnovení celistvosti a stability díla vložením prvků z nerezové oceli, které umožnilo osazení a prezentaci díla na původním místě.
- Přijatou míru čištění kamenných povrchů i sejmutí dožilých rekonstrukčních tmelů. Za příklad individuálního posuzování jednotlivých vysprávek považuji ponechání historického doplňku tváře Dia.
- Zdařilé provedení plastických retuší a doplňků tvarů komponovanými tmely, jejichž tvarové provedení vychází z dokumentací a studia obdobných dochovaných děl, je provedeno v souladu s dobovým sochařským cítěním a způsobem, který respektuje a rehabilituje výtvarnou strukturu historického díla.

- Provedení barevných retuší, které dává divákovi při bližších pohledech možno rozeznat původní povrchy od novodobých rekonstrukcí.
- Uchazečka plastickými retušemi na hluboce erodovaném povrchu kamene úspěšně obnovila sochařský reliéf díla. Retuše měly nepochybně zásadní význam pro rehabilitaci estetických hodnot díla a jeho výtvarné struktury.
- Citlivé zvolená koncepce a míra barevných retuší může navíc pomoci divákovi nalézt vztah mezi historickými a novodobými materiály na povrchu díla.
- Práce jako celek je dokladem přínosu a potřeby interdisciplinárního přístupu k problematice uchování památek.

A B C D E F

Metodická úroveň práce, kvalita práce s literaturou a prameny

Zdůvodnění:

Uchazečka optimálním způsobem zúročila odborné i materiální potence fakulty. Úspěšně dokázala využít jak přístrojové laboratorní i vybavení ateliéru moderními nástroji.

Při průzkumných a výzkumných pracích využila správného postupu a postupovala od vizuálního posouzení k potřebným průzkumům a v aplikacích navázala na provádění zkoušek materiálů a technologických úkonů.

Uchazečka na uspokojivé úrovni řešila složitou problematiku aplikace zpevnování vápencových materiálů kombinovanou metodou i zpětnou kontrolu účinnosti technologie pomocí ultrazvukové transmise.

Detailním posouzením pěti různorodých dochovaných historických tmelů, které byly postupně použity při restaurování, díla získala dostatek exaktních podkladů pro formulaci koncepčního návrhu na sejmutí většiny historických tmelů tak, aby mohlo být dosaženo materiálového sjednocení nových doplňků díla.

Uchazečce se zkouškami a jejich vyhodnocením podařilo najít optimální složení tmelů, které vyhovuje nejen svými materiálovými vlastnostmi, ale také jako výtvarný prostředek pro rekonstrukci a rehabilitaci zaniklých tvarů díla.

V této souvislosti dále oceňuji propojení výsledků laboratorních průzkumů tmelů s výsledky průzkumů starších restaurátorských dokumentací, které objasňuje historické interpretace a postupné proměny díla v čase.

A B C D E F

Formální úprava bakalářské práce a její jazyková úroveň

Zdůvodnění:

Textová a obrazová dokumentace restaurátorské bakalářské práce byla provedena dle vnitřních i vnějších zásad pro zpracování restaurátorských dokumentací.

Dokumentace má odpovídající strukturu předmětu dokumentace a dokumentuje většinu podstatných skutečností.

Text dokumentace je zpracován srozumitelně a jazyková úroveň diplomové práce výborná.

V dokumentaci restaurování lze však nalézt i několik více či méně formálních nedostatků:

- V textu dokumentace můžeme pozorovat zřetelnou disproporci mezi rozsahem textu průzkumové a výzkumné části a nedostatečností části popisující postup jednotlivé úkony a postup restaurátorských prací.
- Chybí kompletní fotografická dokumentace sochy před započatím prací na místě.
- Přes stěžejní význam rehabilitace, aktualizace a interpretace estetických výtvarných hodnot díla chybí dokumentace rekonstrukce draperie pod pravou paží. Chybí i dokumentace z průběhu rekonstrukčních prací tvarů díla tmelením.

A B C D E F

Další připomínky/dotazy

(... které mohou být diskutovány a případně i položeny uchazeče)

Dotazy:

- 1) Prosím o vysvětlení problematiky spojené s užíváním pojmů eroze - koroze.
- 2) Podle čeho prováděla vyhodnocení starších plastických zásahů určených k sejmutí a proč ponechala starší plastickou rekonstrukci tváře Dia.
- 3) Proč nezvolila sjednocující bělavý nátěr povrchu sochy, jehož existence je v zprávě zmiňována a rozhodla se prezentovat retušovaná torza zestárých povrchů kamene.

Připomínky - doporučení:

- 1) V předávacích protokolech a jednáních doporučuji opakovaně zdůrazňovat skutečnost, že šturc je optimální formou preventivní konzervační péče.
- 2) Dlouhodobý monitoring stavu restaurovaných děl může zhotoviteli poskytnout prospěšnou zpětnou vazbu.
- 3) Přes veškerá pozitiva bakalářské práce doporučuji práci, v případě, že by měla být použita k prokazování odborných schopností a dovedností, upravit a doplnit v textové i obrazové části.
- 4) Dokumentace v souladu se zadáním bakalářské práce z 23. 8. 2021 obsahuje pouze fotodokumentaci fragmentárního stavu sochy po transferu do ateliéru. Neobsahuje v dostatečné míře dokumentaci zajištění sochy pro transfer ani jejího osazení na původní místo.
- 5) Průzkum neřešil otázku, která přesahuje rámec bakalářského studia a může být inspirací pro náplň jeho vyšší stupně. Nepokusil se odhalit příčiny ztráty a pevnosti a odolnosti (vnitřní koroze, rozkladu) kamenných materiálů a pravděpodobně i jejich následnou erozi.
- 6) Vyjmutí starších vysprávek, které dokumentovaly postupné proměny díla v čase a byly dokladem dobových materiálových možností i dobově ovlivněných interpretačních zvyklostí se dokumentace jeví spíše jako snaha po materiálovém a tvarovém sjednocení díla, než jako realizace ultimativního požadavku souvisejícího s kvalitou uchování díla jako dokumentu.
- 7) Provedená práce mne také znovu přivádí k poznání, že restaurátorské práce je nutné provádět vždy na základě aktuálního dosaženého stupně poznání díla nejen jako díla hmotného artefaktu, ale i jako uměleckého díla vzniklého a existujícího v určitém dobovém i prostorovém kontextu.
- 8) Restaurování se nám v tomto kontextu jeví jako časově a materiálově ovlivněná interpretace díla, která je zásadně ovlivněna nejen dobovými materiálovými a technologickými možnostmi, ale i dobovými názory na restaurování.

Závěrečné hodnocení oponenta

Zdůvodnění:

Uchazečka úspěšně splnila zadání bakalářské práce. Jednalo se nepochybně o koncepčně, technologicky i interpretačně náročný a obtížný úkol. Uchazečka se jeho plnění zhostila citlivě a se schopností vcítit se do výtvarné struktury díla.

Úspěch tohoto snažení a výsledky výzkumných prací jsou o to významnější, že mohou být přínosem a precedentem pro uchování a restaurování dalších děl areálu Růžové zahrady konopištského zámku.

Uchazečka v praktické části prokázala, že je schopná úspěšně a samostatně aplikovat získané poznatky a dovednosti při komplexním řešení konkrétního restaurátorské úkolu.

V dokumentaci restaurování lze sice nalézt několik nedostatků, avšak práce byly provedeny na nejvyšší reálně dosažitelné úrovni a hmatatelný, smysly vnímatelný výsledek restaurátorských, interpretačních prací je výborný.

A B C D E F

Pro hodnocení použijte následující stupně

A	B	C	D	E	F
výborně	výborně mínus	velmi dobře	velmi mínus	dobře	Nevyhověl (nelze doporučit k obhajobě)

V Praze, dne 13. 9. 2021

Doc. Jiří Novotný, akad. soch.

Podpis oponenta

